

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

28. De Episcoporum electione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

Præfetti, & ideo a postoli frequenter populis pastores præficebant utraque potestate prædicos, *vt loco citato Epiphanius testatur*, ac proprierea eos, & presbyteros & Episcopos simul creabant, vt in singulis ciuitatibus præfetto esset Ecclesiasticus Præfectus, qui posset omnia Sacramenta conferre, ministros constituere, presbyteros consecrare. Postea vero crescente presbyterorum numero, Ecclesia alios creauit presbyteros, vt sicut erant Episcopi, & presbyteri potestates & functiones distinctæ, sic etiam in his diuicis personæ constituerentur. Et hoc est proculdubio, quod voluit etiam S. Hieronymus indicare, olim vnum & eundem Ecclesiæ ministrum, Episcopi simul & presbyteri potestate & munere functum esse. Postea vero Ecclesiæ more & instituto, Episcopum à presbytero fuisse distinctum: non quidem quod sanctus Hieronymus velit, Episcopi dignitatem & potestatem esse ab ecclesia constitutam (eam enim Christus instituit, cum sit diuina quedam facultas certa quedam sacramenta conferendi, sed hoc tantum vult, olim Episcopi & presbyteri potestates in eandem personam conuenisse; & postea ecclesiam sua auctoritate diuersas personas in his muneribus & potestatibus constituisse. Vel vt aliis placuit, olim Episcopi & presbyteri nomen idem erat, ita vt Episcopi vocarentur presbyteri: & contra presbyteri dicerentur Episcopi: quia Episcopi appellantur Græce superintendentes, & presbyteri seniores: quæ duo, & in Episcopos & in presbyteros cadunt: aut certe Hieronymus voluit, Episcopum à presbytero iurisdictionis potestate, & electionis formula differre ecclesiæ more & instituto, quamuis iure diuino ordinis potestate distinguantur; & non solo ecclesiæ decreto. Ait enim in *Epist. paulo ante producta*, Episcopum à presbytero ordinatione differre. Non mihi probatur quorundam sententia asserentium veteres patres eam opinionem tenuisse, quam docuisse sanctus Hieronymus videtur, ita vt senserint Episcopum à presbytero minime diuino iure secerni: sic aiunt, *senferunt in epist. ad Ephes. 4. Ambrosius, Chrysostomus, Augustinus, Theodoretus, Primasius, Sedulius, Theophylactus, Oecumenius*. Sed profecto quid illi dicant, S. August. & S. Epiphanius, vt superius monuimus, eam sententiam, vt hæreticam damnauerit. S. Ambrosius autem & S. Chrysostomus aperte Episcopum à presbytero distinguunt, solum igitur magni illi patres dicere voluerunt, olim Episcopos vocari eisdem quos & presbyteros: aut Episcopi & presbyteri potestates eidem impertiri & conferti solitas.

C A P. XV III.

De Episcoporum electione.

Primo queritur, Quot, & quæ sint ad Episcoporum creationem necessaria? Respondeo, tria potissimum, scilicet, electionem, confirmationem, consecrationem. Primo eligitur Episcopus: electus superioris auctoritate confirmatur, confirmatus, consecratur. Voce vero electionis comprehendimus etiam quamlibet nominationem, qua vel Clericorum Collegium, vel patronus, qualis soler esse Rex, Imperator, vel Princeps, aliquem nominat, designat, & offert Romano Pontifici ad Pastorale & episcopale munus. Nomine vero confirmationis intelligimus non solum superioris actionem, qua aliquem electum & designatum ad Episcopatum confirmat, sed etiam actum illum, quo Episcopum nominatum, designatum & oblatum à patrono, in episcopali dignitate & munere constituit: vel denique actum, quo sine vlla electione facta à Canonice vel Clericis, & absque vlla etiam nominatione, designatione, & oblatione facta à patrono, Romanus Pontifex alicui Episcopatum confert. Huiusmodi enim collatio sic dicta, *vt ait Abbas in c. inter corporalia de translatione*, vi ac potestate sua electionem, nominationem, designationem & oblationem continet: consecratio vero est, qua electus Episcopus, & confirmatus deinde ab Episcopis vngitur, & consecratur.

Secundo queritur, An Episcopatus iura conscientia optari, ac peti queat? S. Tho. 2. 2. q. 185. art. 1. docet nec optari, nec peti posse, nisi duabus ex causis: aut ob manifestam necessitatem imminuentem, qualis merito censetur, cum nullus veller hoc onus assumere, aut nullus repeteretur, ad hoc officium idoneus. Sic enim temporibus Apostolorum accidit, quod & nunc potest contingere, vel in Gentilium prouinciis, qui ad Christi fidem conuertuntur, vel in iis regionibus, in quibus dominantur Hæretici, vbi rari admodum Catholici presbyteri inuenirentur: vel ob communem aliorum salutem, vt vsu venire potest, cum multi Episcopi ambiunt, rudes tamen & imperiti; aut corruptis & deprauatis moribus: qui si in Episcopos eligantur, magis oberunt, quam proderunt Ecclesiæ Dei. Vnde teste S. Greg. in *Pastoralis p. 1. c. 7*. Hætas cupiens proximo prodesse, laudabiliter officium prædicationis appetit.

Animaduertendum est, non esse idem, Episcopatum ambire, quod optare aut petere: is enim ambit, qui quibuslibet artibus etiam malis, ad Episcopatum aspirat, at potest quis optare & petere his modis & artibus, quas ius naturale diuinum, aut Canonicum non prohibet, nimirum in his duobus casibus, quos S. Thom. superius expressit. Ambitio igitur, quæ est immodica honorum & dignitatum cupiditas, merito damnatur ab omnibus quamuis earum expetitio, aut petitio non semper improbetur. Et profecto tot ac tanta in Episcopo requiritur a postulo; & muneris eius ac officii ratio tam multa postulat, vt quisque sibi merito timere debeat, ne dicam exhorrescere, cum tantum munus assumit. Quæ causa multis sane ac magnis in ecclesia Dei viris fuit id muneris refugiendi. Nazianzenus siquidem à patria discessit, ne ad eum honoris gradum ascendere cogeretur. S. Ephrem eiusdem rei gratia, infaniam simulauit. S. Ambrosius noctu secessit, ac se occultauit. S. Bernardus bis aut ter Episcopatum sibi vltro oblatum respuit. Idem B. quoque Thomas fecisse perhibetur, sanctus Cyprianus, & ipse diu recusauit, sanctus Augustinus suscepit inuitus, sanctus Bonaventura semel quantum potuit, reseruit, sed postea tandem, Rom. Pontificis iussu coactus recepit. Porto circa electionem Episcopi hæc tractari debent, primum, quorum sit Episcopum eligere. Deinde quis possit in Episcopum eligi: tertio, quando, vbi, & quomodo sit Episcopus eligendus: Postremo quid iuris & potestatis habeat Episcopus rite & legitime electus.

Tertio queritur, Quonam pacto olim eligeretur Episcopus? Respondeo, Primo Apostolos auctoritate accepta à Christo Domino in sui locum Episcopos elegisse, & creasse. Nam singuli eorum idoneos præfecerunt ecclesiarum Pastores, qui in *cap. Quorum vices, d. 68*. dicuntur Apostolorum locum tenere. Deinde vero primis illis Episcopis, quos creauerunt, Apostoli vita sanctis, totum ius eligendi & creandi Episcopos, ad Rom. Pontificem pertinuit, tanquam ad successorem Petri, cui data est à Christo Domino summa potestas in totam ecclesiam: & hoc est, quod dicitur in c. omnes d. 22. *Omnes siue Patriarchæ & cuiuslibet apicem siue metropolitani Primatus, aut Episcopatum Cathedralis, vel Ecclesiarum, siue cuiuslibet ordinis dignitatem inquit Romana Ecclesia*. Sic ibi. At vero primis illis ecclesiæ temporibus post Apostolos, expresso, vel tacito Romanorum Pontificum consensu electiones Episcoporum fiebant. Nam scientibus, & non repugnantibus, nec aliud statuentibus Romanis Pont. cum iure possent, clerici cuiusque ecclesiæ Cathedralis in vnum simul contententes, vnum quandam in Episcopum nominabant, designabant, eligebant. In hac potro nominatione, designatione, & electione non semper idem mos & vsus est retentus. Aliquando enim clerici simul & populus nominabant, designabant, eligebant, & offerebant. *c. solutus est, 7. quest. 1. c. Plebs. c. Noffs. c. Episcopos. c. litteras. d. 61.* Aliquando populus quidem petebat, ac postulabat Episcopum, clerici vero eligebat. *cap. nulla, d. 62.* Aliquando, & ipse populus non so-

im petebat, sed etiam nominabat, & designabat, clerus vero eligebat *c. nulla, c. ius*. Aliquando etiam Episcopus sibi ad iurisdictionem adiecit, quem postea successorem nominavit, vel morti vicinus Episcopum in sui locum successorem designavit. *c. S. Petrus 8 q. 1. & S. Aug. epist. 11. P.* Aliquando clerici eligebant, populus vero nominabat, & Principis requirebatur assensus. *c. Quia igitur, c. Quanto, c. Principali, c. Rhearina, c. vobis, c. Lectus di 63. & c. Quod sicut de elect.* Donec tandem Canonica est sanctione decretum, ut soli Clerici Episcopum eligerent, laicis penitus exclusis. *cap. Nullus, c. Adrianus, c. Non est, c. non licet, d. 36. c. Si deinceps 16. q. 7.* Et ad extremum, tota Episcopum eligendi facultas, ad Canonico-rum Collegium redacta & deo iura est, ita ut soli Canonici, exclusis non solum laicis, sed etiam ceteris Ecclesie Clericis quamvis beneficiariis, Episcopum eligerent: quae lex & consuetudo diu in Ecclesia duravit per Germaniam, Galliam, Angliam, Poloniam, Italiam, & Hispaniam: ut dicam inferius. Quae postea lex Romanorum Pontificum auctoritate est abrogata, & ius nominandi, designandi, offerendi & praesentandi Episcopos, datum est Regibus, Imperatoribus, atque Principibus eorundem Romanorum Pontificum nutu & assensu. Vnde nunc Hispaniae Reges, Episcopos nominant, designant, eligunt, & offerunt Romano Pontifici, ut eos in Ecclesiis instituat. Idem ius habent Reges Galliae, & Poloniae: solum per Germaniam vetus consuetudo in Ecclesia servatur, in quibus Canonico-rum Collegium Episcopum nominat, designat, & eligit: electus vero, Rom. Pontificis auctoritate confirmatur.

Non itaque insciamus veterem ritum ac morem Episcopos eligendi, quo plebe praesente, immo, & ipsius suffragiis aliquando eligebantur: nam in Africa illum morem esse observatum, constat ex electione Eradii successoris S. Aug. de quo extat epist. eius 150. In Graecia autem S. Chrysost. ex libro eius 3. de Sacerdotio: in Hispaniis, ex epist. Cypriani ad Clerum, ac Plebes in Hispania consistentes, de Basilio, ac Martiale quae est epistola num. 68. & ex S. Isidoro lib. 2. de officio Ecclesiasticis: in Galliis, ex epistola Caelestini Papae Romae quoque ex Epist. S. Leonis 87.

Quae quidem eligendi Episcopi ratio, usque ad S. Gregorium I. ut constat ex eius Epistola, immo & ad Carolum Magni, & Ludovici Pii Imperatorum usque tempora perduravit: hi enim cum novis Regnum atque Imperium legibus stabilirent, & confirmarent, in hunc modum de Episcoporum electione sanxerunt, teste Sigonio lib. 4. de Regno Italiae Sacrorum Canonum non ignari, ut Dei nomine sanctae Dei Ecclesiae, suo liberius potuerunt honore, assensum Ecclesiastico ordini praebemus, ut Episcopi per electionem Cleri & populi secundum statuta Canonum, de propria diocesi, remota personarum & munerum acceptatione, ob viam meritum, & sapientiam donum eligantur, ut exemplo, & verbo sibi subiectis usquequam prodesse valeant. Hec ibi. Ex quibus perspicitur, Carolum Magnum, aut non habuisse unquam ius eligendi Episcopos, aut si habuit, id iuris habuisse privilegio Romani Pontificis, & eo privilegio postea sua sponte cessasse. Extat Canon Conc. Tolos. c. Qui in aliquo d. 51. in hac verba: Sed neque ille deinceps sacerdos erit, quem nec clerus, nec populus propria civitatis elegit. & c. Nulla d. 72. ex Decreto Leonis dicitur: Nulla ratio sinit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec de clericis sunt electi, nec a plebebus expetiti. c. Adrianus d. 63. habetur, Adrianum Pontificem Carolo Regi tradidisse ius & potestatem eligendi Episcopos, & Archiepiscopos per singulas provincias ipsis subiectas: ita ut nisi ab eo laudarentur, & instituerentur, a nemine sacerentur: quam Episcopi institutionem Inuestituram vocarunt, eamque annuo dato & porrecto baculo perfici voluerunt: idem ius concessit Leo VIII. Othoni primo Imperatori, ut habetur in c. in Synodo. d. 63. An haec duo decreta, ut Gratianus citavit, veritatem habeant, plene & late dicam lib. proximo sequenti cap. 2. quasi 3. Nam meo iudicio ea decreta sumpsit Gratianus ex Sigeberto Monacho, qui in hac re deceptus est. Porro concessum est ius nominandi, vel petendi Episcopum,

plebi, ne inuitis ouibus pastor traderetur: & ut probaretur eorum testimonio quibus dabatur: & ut magis amaretur, & coleretur ab iis, quorum precibus & votis fuerat postulatus. Carolo, Ludovico, & Othoni primo Regibus tributum est ius Episcopos nominandi, ad lites & dissidia clericorum, & populorum tollenda. Præterea constat ex Gratiano d. 63 per aliquot capita, & ex Conc. Laodiceo. can. 12. & 13. & ex Gracii Synodo à Martino Brachar Praefule collectis can. 1. & 2. & ex citata S. Leonis Epistola, electionem Episcoporum, ad plebem minime pertinere. Leonim singulorum in electione officia distinguit: requirit vota civium, testimonia a populorum, electionem clericorum. Electio per subscriptionem, nominatio vero, postulatione, vel designatione, voce tantummodo fieri solet. Et Henricus III. Imperator sibi usurpauerat ius eligendi Episcopos & Archiepiscopos. At Leo IX. & Greg. VII. eiusmodi ius Ecclesiae restituerunt, ut scilicet clerus & populus Episcopos nominaret & eligerent, legibus sanxerunt. Idem constituerunt Alexander II. ante Greg. VII. & Paschalis II. post eundem Greg. VII. in septe Sigonio lib. 7. de Regno Italiae. Tandem electio Episcoporum a tempore Greg. VII. deuoluta est, aut reuocata ad clerum, & deinde ad Collegia Canonico-rum, eaque consuetudo, ut constat ex Decreto Innocentii IV. Gregorii X. Nicolai III. & Bonifacii VIII in VI. de elect. duravit multis seculis, immo usque ad Clementem V. ut patet ex eius Constitutionibus in Conc. Viennensi editis, de elect. in Clementina. Postea vero datum est Rom. Pontificum auctoritate, Regibus tanquam Ecclesiarum patronis, ius nominandi, designandi, & offerendi Episcopos, ab ipso Romano Episcopo instituendos. Ex quo factum est, ut Episcopi, Regum & Principum aulam & Curiam sequantur. Testis item Innocentius in c. Quod sicut, de elect. & super his de Accus. & Abbate in c. 1. de elect. cap. Cum inter. eod. titul. Princeps debet certior fieri de morte Prelati, antequam ad electionem procedatur.

Quaeritur, An sit iuris diuini, ut populus in Episcopo eligendo suffragium ferat? Haereticis contentum iuris esse diuini, idque colligere conantur ex quibusdam sacrarum literarum locis, ex Cypriani, & quorundam aliorum patrum testimoniis. Sed constans & vera est omnium Catholicorum sententia, ius eligendi Episcopum, nequaquam esse à Christo Domino plebi datum; liberum tamen Ecclesiae reliquisse, ut ipsa quod magis expedire iudicaret, in hac parte decerneret: quare Ecclesia in hac re postea praesentate temporum, personarum & rerum, varium morem seruauit. Quibusdam enim Principibus bene de Reip. Christiana meritis priuilegium dedit, ut ipsi Episcopos nominarent, designarent & eligerent: quo quia illi paulatim abuti coeperunt, merito illud auulserunt. Sic etiam aliquando permittit, ut populus vna cum Clero Episcopum nominaret & eligeret; quod tamen ius deinde ob varia incommoda iure est abrogatum. Non igitur diuini iuris est, ut populus, vel nominet, vel postulet, vel designet, vel eligat, vel offerat, sed totum hoc est in libera Ecclesiae potestate & arbitrio relictum. Obiicit ex B. Cypriano epist. 68. dicente. Diligenter traditione diuina, & Apostolica obseruatione obseruandum esse & tenendum, quod apud nos quoque & fere per provincias vniuersas tenetur, ut ad destinationes site celebrandas, ad eam plebem, cui Praepositos ordinatur, Episcopi eidem provinciae proximi quique conueniant, & Episcopus deligatur plebe praesente, quae singulorum vitam plenissime nouit, & vniuersiusque actum de eius conuersione perspexit. Idque colligit S. Cyprianus. tum ex electionibus in veteri testamento factis, tum etiam ex his, quae in nouo memorantur. Nam Act. 1. sic est Matthias in Iudaea locum Apostoli substitutus, & Paulus ac Barnabas in Euangelium Dei segregati, immo etiam, sic septem Diaconi electi. Respondeo, ex his omnibus colligi, cautum modo, id factum fuisse: non tamen iure diuino sic fieri oportere. Nec enim quidquid Christus, vel Apostoli fecerunt, id fieri ab aliis iusserunt. Et cum dicit S. Cypria-

At. 11.
At. 6.

nas id traditione diuina esse seruatum, nomine traditionis non ius intelligi, sed ritum & morem, qui factio ipso ad tempus seruatus est, tum in veteri Hebræorum populo, tum etiam initio Apostolica ecclesia surgentis.

Quinto queritur, An iure diuino episcopus prohibeatur a substituendo in sui locum successore? quod perinde est, ac si quereretur, An sit iure diuino tantum, ne episcopus successorem nominet, designet, vel eligat? Conuenit inter omnes esse iure Canonico decretum, ne episcopus successorem instituat, ut constat ex c. *Episcopo*, 1. & 2. *cap. Plerique*, c. *Moses*, c. *Apostolica*, 8. *quasi*, 1. Noluit enim ecclesia, ut dignitates Ecclesiasticæ in morem civilium successione transmitterentur, quoniam sunt partim à Christo Domino, partim ab ipsa ecclesia institutæ: ac proinde non nisi ecclesiæ auctoritate conferuntur. Caput igitur questionis est, An contra ius diuinum faciat episcopus, si successorem sibi designet, & eligat? et re nihil de hac re iure diuino legitur constitutum. Immo historia prodiderunt, Petrum Apostolum sibi Clementem Romanum in successorem delegisse. c. *Si Petrus* 8. q. 1. & Valerius Episcopus Hipponensis Augustinum successorem suum nominauit, ep. 110. apud eundem Augustinum, ex qua etiam constat, Seuerum episcopum M. leuitanum designasse sibi successorem: quod certe tanti viti non fecissent si iure diuino id facere prohibiti fuissent.

Quæres, An saltem cum iure naturali pugnet, ut episcopus successorem eligat? Respondeo, ex quadam parte pugnat: alioqui enim multa inde incommoda & mala pullularent, ut ipsa per se nos docet experientia: ac propterea nunquam id heri ecclesia permittit: & hoc sufficit ad probandum id cum ipsa rei natura aliqua ex parte pugnat. Sed num saltem Rom. Pontificis auctoritate fieri potest, uti Episcopus successorem eligat? Respondeo Patrum in c. *Isaac*, de *elect.* fieri posse, tunc enim non propria, sed Rom. Pontif. auctoritate Episcopus id facit, ac ut constat ex c. *Petrus*, 7. q. 1. id conceffit Zacharias Bonifacio Episcopo Moguntino.

Sexto queritur, Intra quantum tempus spatium Canonici debent Episcopum eligere? Respondeo, intra tres menses. c. *Ne pro defectu*, de *elect.* c. *Postquam* d. 50 c. *Obuuntibus*, d. 63. Qui quidem dies computari incipiunt non à die vacantis ecclesiæ, sed à die, qua innotuit Canonici vacatio ecclesiæ. Innoc. c. *alii* in c. *Ne pro defectu*, de *elect.* Item hi dies minime numerantur, si Canonici fuerint legitime impediti: Gloss. in *ead.* c. *Ne pro defectu*, de *elect.* Quæres, ad quem deuoluitur potestas eligendi, si Canonici negligant electionem? Respondeo, deuolui ad proximum superiorem, videlicet ad Metropolitanum. c. *ne pro defectu*, de *elect.* quamuis olim deuoluebatur ad Rom. Pontificem, c. *Cum dilectus*, de *concess. præbenda*. Et superior debet intra tres menses episcopum eligere ex ea ecclesia, si in ea dignum inueniat: sin minus, ex alia. cap. *Ne pro defectu*, de *elect.*

Septimo queritur, Quis ordo ecclesiasticus in eo requiratur, qui in episcopum eligatur? Respondeo, ordinem sacrum necessario requiri: nam iure communi constitutum est, ut saltem sit Subdiaconus is, qui eligatur. c. *Amulius*, de *aca.* c. *qual. ord.* c. *nullus*, d. 60. quare qui Subdiaconus non est, postulari quidem episcopus potest, non tamen eligi. Is enim postulari non potest, qui aliquo Canonico vinculo tenetur obstrictus, a quo Roman. Pontificis auctoritate solui queat, eligi vero nequit, nisi is qui nulla Canonica lege impeditus est: quod si is, qui non est Subdiaconus, eligatur, electio est irrita & inanis: nec sufficit, si cum electio superiori offeratur, ut ab eo confirmetur, si: factis ordinibus initiatus, quoniam electio initio fuit irrita, unde lapsu temporis non conualescit. *Abb. in c. cum vero*, §. *inferiora*, num. 10. de *elect.*

Octauo queritur, Quotus ætatis annus requiratur in eo, qui in episcopum eligatur? Respondeo, ut constat in cap. *Cum in cunctis*, de *elect.* tria potissimum requiri in eis, qui ad dignitates ecclesiasticas eliguntur, quæ sunt vitæ & morum integritas: matura ætas, & litterarum scientia &

cognitio: & ut ait Abbas, *eo capite*, quartum additur, ut sit ex legitimo matrimonio natus. Ergo is qui in Episcopum eligitur, iure communi necessarium est, ut annum tricesimum exleuerit. cap. *Cum in cunctis*, de *elect.* Si roges, An si cum ætatis annum non compleuerit, electio sit irrita? Respondeo, esse: quare postulari quidem potest, cum Romani Pontif. beneficio eximi à iure canonico queat, non tamen eligi, quoniam qui postulant, non consentiunt in postulationem, ut in ecclesiæ sponsum, sed vota sua in superiorem dirigunt; ut ille admittere velit postulationem, ut notat Abbas, in rubric. de *postulat.* post Innocent. cap. 1. de *postulat.* §. *Gloss.* cap. 1. eod. tit. in *sexto*. Item dum quis postulatur Episcopus, solum petitur à Rom. Pontif. ut eum à Canonico soluat impedimento, quo eligi & creati possit. At cum eligitur, non id petitur, sed ut confirmetur electus; at confirmatio requirit, ut idoneus sit & aptus, ab omnique canonico vinculo solutus, & liber is qui eligitur: nec item satis est, si, cum confirmatur, annum tricesimum exceiserit: Abbas in cap. *cum vero*, §. *inferiora*, de *elect.*

Nono queritur, Quanta litterarum scientia requiratur in eo, qui in episcopum eligatur? Respondeo in hunc modum: in primis iure communi illiteratus est ineptus ad ordines quoslibet Ecclesiasticos, & proinde ad quodlibet beneficium, etiam simplex. c. *illiteratus*, dist. 36. c. *cap. vis*, de *Temporib. ordin.* in *sexto*. Illiterati, ad ordines habentur inepti, nam beneficium datur propter officium, cap. *ultim.* de *Regul. iuris*. Qui vero simpliciter illiterati dicantur, ita ut si in beneficiarios eligantur, nulla sit eorum electio, inferius ostendam. lib. 6. c. 6. q. 1. c. 2. in c. *omnes psallentes*, dist. 38. ex 6. Synodo dicitur, eum qui est ad episcopatum promovendus, nosse debere omnem diuinam scripturam: unde cum quis ordiantur, aut creatur episcopus interrogatur, an sciat testamentum vetus & nouum, & responderet, se scire. Merito querit Richard. quodlib. 3. q. 23. an lethaliter peccet episcopus, qui sic respondet, cum tamen ignoret vtrumque testamentum. Censet Richard. eum lethaliter peccare, si ignoret generaliter mandata Dei, articulos fidei virtutes & vitia, & sacramenta: quia tunc perniciose mentitur, cum graui damno animarum, quarum curam suscipit. Si tamen nouerit prædicta, aut ea, sine quorum noticia suo munere, & officio fungi non potest, quamuis nesciat vtrumque testamentum, lethaliter non peccat: quia consuetudo, quæ est optima legum interpret. c. *cum dilectus*, de *consuetudine*, sic intelligit & interpretatur prædictam questionem factam episcopo.

Querit ibidem Richardus, An episcopus ignarus eorum, quæ sunt necessaria ad pastorale munus & officium, debeat se Episcopatu abdicare? Respondeo non debere, si diligentiam adhibeat in illis addiscendis, quamuis grauius peccauerit in suscipiendo Episcopatu: ac si negligat ea nosse, debet episcopatum deponere. Sic ille. Meo iudicio, aut debet Episcopatum dimittere, aut sibi idoneum adiutorem adiscere: alioqui enim suo muneri & officio non satisfaciet.

Item in Episcopo iure nouo Concilio Trident. Sess. 22. ca. 2. requiritur, ut alicuius Academiæ, & Gymnasii publici suffragio & Auctoritate sit creatus Magister, aut Doctor, vel Licentiatus in sacra Theologia, aut in iure Canonico: quod si ad nullum literarium gradum promotus sit, sufficit, si publico alicuius Academiæ testimonio probeatur idoneus ad alios docendos. Si Monachus vero Religiosus fuerit, satis est simili testimonio & approbatione Superioris eius scientia & peritia comprobetur. Ita ex Concilio. Huiusmodi vero testimonium reddi potest, si eius scientia fuerit multorum virorum sapientium iudicio commendata, aut fere omnibus nota.

Decimo queritur, An qui est sacre Theologiæ peritus, sit iuris Pontifici consulto præferendus? Iuris Canonici Doctores plerique, Hostien. c. *Abb.* c. *alii* in cap. 1. de *conferuntur*, contendunt Theologum esse, iuris consulto digniorem, ubi sunt Heretici conuincendi, refutan-

de ha-

de heredes, dogmata Fidei confirmanda annuncian-
dum, & promulgandum Christi Euangelium; ut puta si in
regionibus Hæreticorum, vel Paganorum eligantur Epi-
scopi: & sic præcis ecclesiæ temporibus, ac per aliquot de-
inde secula, Theologi merito præferebantur Ecclesiis:
vbi vero nulli sunt Hæretici, nulli Paganis, præferendum
volunt iuris Pontificii consultum, quia ad lites & causas,
ad dissidia, ad negotia, quæ inter Catholicos agitantur,
aprior est, & vtilior iuris Canonici scientia & cohibito,
quæ ex ipso iurè Ciuili, & Philosophia morali manauit.
Iura autem scripta maxime conducunt, ad optimam Re-
publ. administrationem. At vero Theologi, vt Caietanus
2. 2. q. 18. art. 3. Maior in 4. dist. 24. quest. 10. Sotus lib. 4. de iust.
quest. 6. artic. 2. iuniores, vt Salon 2. 2. q. 63. art. 2. *Controuersia
secunda*, simpliciter Theologia gnarum Iurisconsulto an-
teponunt: eo quod episcopi munus, sit diuini verbi an-
nunciatione populum pascere suæ curæ commissum, &
ex Apostolo definit Concilium Trid. Sess. 3. c. 11. & Sess. 24.
c. 4. Profecto in ea Synodo Sess. 22. c. 3. cum dicitur, eligen-
dum in Episcopum, doctorem, seu Licentiatum esse debe-
re; Sic dicitur *In sacra Theologia, aut in iure Canonico*. Vbi
priori loco, sacræ Theologiæ cognitio & scientia memo-
retur: ergo is videtur esse simpliciter præponendus, si paria
sint cætera. Et cum ordinatur & creatur Episcopus, roga-
ratur, An sciat vtrumque testamentum, scilicet vetus & no-
uum. Et certe argumentum magnum sumitur, quod quid
dicant Hostiensis & Panorm. *In causis de elect. c. super spe-
cula, de Magist.*

Vndecimo queritur, An sufficiat, aliquem esse Docto-
rem, vel Licentiatum in Theologia, aut iure Canonico,
vel publico, alioqui sapientium hominum testimonio ap-
probatur, quamuis reuera tam peritus & doctus non sit,
quam censetur? Respondeo, sufficere, vt electio sit rata &
firma, honorificum Academicæ ad prædictum honoris
gradum aut publicum sapientium hominum iudicium.

Nam in aliis huiusmodi Doctor, vel Licentiatuſ gau-
det privilegijs, & prærogatijs hoc colligo ex *Abbate, An-
tonio, & Siculo, in c. Clerici de iudic. ar. in foro conscientia*, siue
secundum conscientiam, debet is qui eligitur, & pro-
mouetur, si reuera indoctus & imperitus fuerit, id curæ &
saluti in litteras conferre, vt idonee suum munus & officium
præstare, & obire queat, vel saltem viros doctos ad-
fescere, vt eorum opera & ministerio suppleat, quod sibi
desit: alioquin, auilime peccat, ea nesciens, quæ ad suum
munus & officium spectant. Nec tamen Episcopatum id-
circo dimittere iure compellitur, dummodo ipse per se,
vel per alios populum sibi concredidum pascendum &
gubernandum, diligenter curet, vt postea generatim de
beneficijs iis ostendam.

Duodecimo queritur, Quenam alia in episcopo ius
Canonicum requirat, & postulet? Respondeo, ex B. Paulo
oportere etiam, qui in episcopum eligatur, esse corpore in-
tegrum, fama candidum, religiosum, ac probum, pruden-
tem temperatum, sobrium, castum, hospitalem, mansue-
tum, non neophyrum. Deinde is qui vel excommunicati-
onis, interdicti, vel irregularitatis sententia, aut vinculo
& impedimento teneretur obstrictus, eligi nequit: vt infra
clarius patebit, cum ageitur generatim de iis, qui ad bene-
ficia ecclesiastica promouentur.

Decimotertio queritur, Qua iuris pœna afficiantur ii,
qui indignum & ineptum eligunt scientes? Respondeo,
eos non solum eligendi tunc esse iure & potestate priuatos:
ita vt eligere Episcopum nequeant, sed etiam in pœnam
suspensionis à suis beneficijs ad triennium incurrere, hoc
est, à beneficijs triennio suspensos esse vt constat ex c. *Cum
in cunctis, & Clerici c. C. Cum Vintonensis, & c. Per inquisiti-
onem, de Elect.* Quæres, ad quem tunc deuoluatur potestas
Episcopum eligendi? Respondeo ad Rom. Pontificem de-
uolu. c. *Quamquam in sexto*.

Decimoquarto queritur, An electus, antequam sit con-
firmatus possit ea, quæ sunt iuris electionis administrare?
Respondeo, minime. c. *Qualiter, & c. Quod sicut, de Elect. &*

c. *Anaritia de Elect. in sexto*. Sed quare iura prohibuerunt, ne
Episcopus administret antequam sit confirmatus eius ele-
ctio? Quidam aiunt ideo veruisse, quia electio fit à Cano-
nicorum collegio; at Canonici iurisdictionem conferre
nequeunt. Sed melius respondet Glossa in c. *Anaritia cita-
to, in verbo Confirmatur*, ideo prohibuisse, quia aliqui E-
piscopi confirmationem à superiori habere non poterant.
Item si contingeret, vt electio esset improbanda, &
irrita habenda, difficile Episcopi ab incepta munitis
functione remoueretur.

Deinde, idem iuris est de Episcopo à patrono nomina-
to, designato & oblati: hic enim donec canonicam insti-
tutionem obtineat, nullam habet iurisdictionem, quoniam
eam Patronus dare non potest. Quæres, an si Epi-
scopus electus à Canonicis, vel à Patrono designatus &
oblatus administret ea, quæ sunt iurisdictionis ante con-
firmationem & institutionem Canonicam, amittat ipso
facto ius electionis? Respondeo, amittere: sic enim statu-
tum est. c. *Anaritia, de elect. in sexto*.

Quæres præterea, an eo ipso quo se inferit in admini-
strationem, fiat ipse iurisdictionis, ita vt ad eundem Epi-
scopatum, vel diuersum eligi, designari & offerri non
queat? Respondeo cum *Abbate in c. Qualiter de elect. num. 8.*
inhabile esse: vnde quod pertinet ad hoc, irregularita-
tem contrahere videtur. Si ibidem quæras, an si electus
ante confirmationem, se in administrationem intrudat,
& conserat alicui beneficii quod ipse habebat, pessimi-
lud reperere & recupe rare, ius electio- re iurisdictionis? Respon-
deo, cum *Abbate & Innocentio cap. citato* posse, quoniam
cum nulla fuerit electio, quecumque postquam electus est,
gessit, irritum est & inane. Secus vero fuisset, si electio ini-
tio facta vim & locum habuisset; tunc enim tamen ius a-
utoritate superioris irrita ferret, & vana, non eo ipso ta-
men irrita iudicarentur ea quæ post electionem gessit.

Decimoquinto queritur, Intra quantum tempus
spatium Canonici debeant electionem electo Episcopo
denunciare? Respondeo in c. *Captiuos, de elect. in 6.* sic ele-
ctio definitur: *Electores intra octo dies, postquam conuocati potuerunt, debent de electione electum Episcopum certiorare facere, quod si neglexerint, siue distulerint, qui in culpa fuerint, ab electionis prosecutione penitus sint exclusi; & à beneficijs quæ obtinent in ipsa Ecclesia, per triennium, iussu eius: ad qua si intra illud tempus temere, vel aliquo quasito colore se ingresserint, ipso iure sint illis beneficijs priuati.*

Decimosexto queritur, Intra quantum tempus, is qui
est à Canonicis electus, debeat consensum electioni præ-
stare? Respondeo, in c. *Quamuis, de elect. sic esse constitutum:*
*Electus intra mensem computandum à tempore electionis sibi
nunciata, debet consensum præstare, quod si distulerit, ius, si quod
ex electione quaesierat, amittat: nisi forte ea sit electi conditio, vt
electioni suæ absque superioris consensu ex prohibitione, seu qua-
uis professione sedis Aposto consentire non possit. Quo casu idem
electus, vel electores ipsius consentiendi licentiam, ab eius superio-
re, cum ea celeritate, quam superioris ipsius præsentia, vel absen-
tia permiserit, petere studeant: & habere. Alioquin si lapsi tempo-
re pro eiusdem superioris præsentia, vel absentia, moderando, seu
iusmodi licentia eos nequaquam obtinere contingat, electores ec-
tunc ad electionem aliam procedendi, liberam habeant facultatem.*
Sic ibi. Et addit Glossa in verbo *Facultatem: Et electus,
iure, si quod sibi competeat, sit eo ipso priuatus. per Extraua-
gantem Benedicti de elect. Si religioſus, inter communes.*

Decimoseptimo queritur, Quid dicendum, quando e-
lectus dissentit, aut recusat, aut sese postquam consensit,
iure suo abdicat, siue episcopatum oblatum repudiat: aut
si statim à consensu in electione præstito moriatur, quid-
nam electores tunc facere debent? Respondeo in ca-
pit. *Si electio, de elect. in 6.* sic haberi: *Si electio ex eo non sortia-
tur effectum, quia electus consentire recusat, vel post consensum
renuntiat iuri suo, aut forte diem claudit extremum, seu propter
occultum eius vitium irritatur, electores qui iam fecerunt, quod
spectabat ad ipsos, in iuris terminum eligendo, habeant de
dissentiu, renuntiatione, morte, vel irritatione predicti, ac si va-*

catio noua esse tempus integrum ad electionem aliam celebrandam, dummodo nihil fraudulenter egerint in praemissis. Sic ibi. Addeque Gloss. ibidem in verbo. Aliam. Eadem ratione idem dicendum in tertia & quarta. si secundus vel tertius discesserit, renunciat, moritur, vel occulto aliquo vitio impeditur, ne sit Episcopus. Et idem in veterioribus.

Decimo octauo quaeritur, Vbi nam fieri debeat Episcopio electio? Respondeo cum Ioan. Andr. Panorm. Et aliis in ca. Quod sicut de elect. in Ecclesia Cathedrali, hoc enim colligitur ex c. Cum terra, Et c. Cum sicut, de elect. quamuis Hostien. in c. Cum terra, de elect. dicat, consuetudinem, si alicubi recepta fuerit, esse seruandam; quod si nulla sit, sufficit si fiat in aliquo loco idoneo & commo: quia in c. Quod sicut, citato non dicitur simpliciter in Ecclesia Cathedrali.

Quaerens, an vim habeat electio, cum sit extra Ecclesiam Cathedrali? Abbas quo diximus in loco paulo ante, secutus Glossam in c. In nomine Domini, dist. 23. censet, electionem non valere, si fiat absque legitima & debita causa extra ambitum ecclesiae Cathedralis, valere rament factam in quolibet loco commo intra ecclesiam Cathedrali, siue facta fuerit in Choro, siue in Capitulo. Conuenit inter omnes in c. Cum terra, Et in c. Quod sicut, de elect. postea, si iusta & debita causa subit, locum electionis mutari: postea, cum honesta & legitima adest causa, Episcopum eligi extra ecclesiam Cathedrali, in loco, in quem Canonici conuenire commode queunt, ex c. Quanto, dist. 13. Et c. In nomine Domini, dist. 23.

Decimo nono quaeritur, An viuente Episcopo, & mortuo vicino, possit Episcopus alius eligi. Aut de eligendo possint Canonici tractare? Respondeo, minime, nam in c. Nullus Pontifex habetur. Nullus Pontifex Romano viuente, aut Episcopo conuati sua praesumat loqui, aut partem sibi facere, nisi tertio die de depositione eius adunato Clero, Et filius ecclesiae, Et tunc electio fiat, c. Bonae, de elect. reciditur auctoritate Summi Pont. quaedam electio, eo quod Episcopo nondum sepulture mandato Canonici de eligendo successore tractauerunt.

Duodecimo quaeritur, Quomodo sit Episcopus eligendus? hoc est. Quamnam formula in electione seruanda & tenenda sit. Respondeo, formulam, quam praescribitur in ca. Quis propter, de elect. tenendam & seruandam esse: de qua postea, cum generatim de electione tractabitur.

C A P. XXIX.

De confirmatione qua Episcopus electus confirmatur.
Et de potestate, quam post electionem nanciscitur.

Primo quaeritur, Cuius sit confirmare Episcopos electos a Collegio clericorum, aut instituire Episcopos nominatos, designatos, oblatos a Patrono? Respondeo, veterem morem fuisse, vt Episcopus a Clero & populo eligeretur, & nominaretur a populo. Qui denique Episcopus, Archiepiscopi, siue Metropolitanus, aut Primatis siue Patriarchae auctoritate confirmaretur. c. Plebs, c. Nosse, c. Episcopus, c. Literas, dist. 63. Deinde Episcopi a Collegio Canonico rum eligebantur, & auctoritate Metropolitanis confirmabantur. cap. Quoniam, dist. 10. Et c. Nosti, c. Transmissam, de elect. c. Cum ex illo, de Translat.

At postea Romani Pontifices sibi Episcopatum conferendorum, vel confirmandorum quorumuis ius reseruauerunt. Vnde quamuis alicubi, veterem more & vsu retento, Canonico Collegio Episcopos eligunt, Romanus tamen Pontifex electos confirmat. Similiter etiam vbi cumque Reges & Principes nominant Episcopos, designant, & offerunt, Rom. Pontifex eos instituit, ac ita electionem Episcopi a Collegio factam, sequitur confirmatio; quae sit Rom. Pontificis auctoritate: nominationem vero & designationem, & vt iura vocant praesentationem factam a Patrono, sequitur institutio, eiusdem Rom. Pon-

tificis auctoritate facta, Ad Rom. itaque Pontificem, quatenus est a Christo Domino toti ecclesiae praefectus vt pastor, & ipsiusmet Christi Vicarius, iure pertinet Episcopos creare, vel nominando & eligendo, vel instituendo, vel confirmando, vel simpliciter ecclesiae praeficiendo, & totam eorum curam & administrationem conferendo. Et nihilominus potest aliis concedere, vt Episcopos eligant, vel nominent & designent, immo etiam vt nominatos & designatos a patrono instituant; electos a Collegio Canonico rum confirmet, & absolute ac simpliciter creent, vt postea declarabo.

Secundo quaeritur, penes quem sit nunc ius & potestas conferendi Episcopatus? Sciendum est, in iure Canonico collationem Episcopatus dici, cum libere & simpliciter superioris auctoritate confertur absque ulla electione facta a Collegio Canonico rum, aut nominatione & designatione facta a patrono. Nam quamuis Rom. Pontifex dat electo aut nominato Episcopatum; potius tamen dicitur electum a Collegio confirmare, & nominatum a Patrono instituire, quia facta a Collegio electione aut nominatione & designatione a Patrono, necesse est secundum canones & iura vt electum confirmet, & nominatum & oblatum instituat, si alioqui dignum & idoneum esse comperit. At vero cum sine electione aut nominatione Episcopatum tribuit, libere & simpliciter dicitur conferre. Est autem penes Romanum Pontificem tale ius & potestas conferendi. Olim quidem, vt superius insinuat, cap. 28. Et 3. nonnulli Imperatores, Reges, & Principes per vim & nimiam potentiam sibi usurparunt, vt ipsi Episcopos non solum eligerent, designarent, nominarent, praesentarent, sed etiam ecclesias praeficerent: quamuis Gratianus in cap. Adrianus, dist. 63. Et in c. In Synodo, ibid. Sigebertum Monachum secutus, falso putauerit id iuris, habuisse Imperatores ex privilegio Romanorum Pontificum. Deinde, est illis eiusmodi facultas concessa, partim quia, qui postea successerunt Imperatores, libere id potestatis & iuris usurparati deposuerunt, vt fecit Henricus V. Henrici V. filius teste Sigonio lib. 7. de Regno Italiae, partim quia Romani Pontifices omnino eam potestatem contra Canones & iura usurparant ab Imperatoribus, summa ope, & studio abrogandam curauerunt, nimirum Leo IX Alex II. Greg. VII. Paschalis II. teste eodem Sigonio ibidem: ac ita nunc nullus alius, praeter Romanum Pontificem, Episcopos creat, Episcopatusve confert: quamuis alicubi vel Collegia Canonico rum eligant, vel Patroni nominent, designent, & offerant instituendos, quod & suo in loco dicam.

Tercio quaeritur, An possit Episcopus ita creati Romani Pontificis auctoritate, vt nulli certae ecclesiae adscriptus sit, siue vt nulla sit ei certa ecclesiae in tus, & titulu assignata? Olim ecclesiae decretis cautum erat, ne Presbyter, imo nec Diaconus, nec Subdiaconus, nec alius Clericus inferior, sine certae ecclesiae titulo ordinaretur. Vnde dist. 70. c. Sanctorum dicitur: Sanctorum Canonum statutus consona sanctione decernimus, vt sine titulo facta ordinatio, irrita habeatur. Et cap. Neminem eadem dist. ex Concilio Chalcedonen. habetur: Neminem absolute ordinari iubemus Presbyterum, neq. Diaconum, neque quemlibet in Ecclesiastica ordinatione constitutum, nisi manifeste in Ecclesia sua ciuitatis, aut in Martyrio, aut in Monasterio, hic qui ordinatur, mereatur ordinationis publicae vocabulum. Iure item communi creati nequit Episcopus, si ecclesia careat clero, & populo. Clem. vt pleriq. de elect. secus vero, si careat alterutro solum. Glossa ibidem. Deinde vero vsu est introductum, vt non solum clerici, sed etiam presbyteri, nulli certae ecclesiae addicti creentur.

Quaestio igitur est, An etiam fieri, Papae auctoritate possit, vt Episcopus sine ulla certae ecclesiae titulo instituat. Haecenus enim id nunquam factum legimus, siquidem ii etiam Episcopi vulgo Titulares dicti, constitui non solent, sine certis ecclesiarum titulis, earum nimirum quibus olim Episcopi praefuerunt, & nunc a Saracenis, & Turcis, in quorum potestatem deuenerunt, tenentur. Quorundam est sententia id fieri iure non posse: quibus

sub.